א] לאתויי [א]עבדים ולמאן דתני עבדים בהדיא לאתויי מאי לאתויי מנוה היפה לנוה הרעה ואין הכל מוציאין לאתויי ב] עבד שברח [ב]מח"ל לארץ: [ג]הכל מעלין לירושלים לאתויי ג] מנוה היפה לנוה הרעה ואין הכל מוציאין לאתויי מאי לאתויי מנוה הרעה לנוה היפה: [ד]הכל חייבין בסוכה כהנים לוים וישראלים פשיטא אי הני לא מחייבי מאן מיחייבי כהנים איצטריכא ליה סד"א הואיל וכתיב [1]בסוכות תשבו [ה]ואמר מר תשבו ד] שבעת ימים כעין תדורו מה דירה [ו]איש ואשתו אף סוכה איש ואשתו והני כהנים הואיל ובני עבודה נינהו לא ליחייבו קא משמע לן נהי דפטירי בשעת עבודה בלא שעת עבודה חיובי מיחייבי מידי דהוה אהולכי דרכים [ח]דאמר מר הולכי [ט]דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבים בלילה: [י]הכל חייבין בציצית כהנים לוים וישראלים פשיטא ה] כהנים איצטריך לי' סד"א הואיל וכתיב [2]לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך מאן דלא אישתרי כלאים לגביה בלבישה הוא דמחייב במצות ציצית והני כהנים הואיל ואשתרי כלאים לגבייהו לא לחייבו קמ"ל [כ]נהי דאישתרי בעידן [ל]עבודה בלא עידן עבודה לא אישתרי: הכל חייבין בתפילין כהנים לוים וישראלים פשיטא כהנים איצטריך ליה סד"א הואיל וכתיב [3]וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך כל דאיתיה במצוה דיד איתיה במצוה דראש והני כהנים הואיל וליתנהו במצוה [מ]דיד דכתיב [4]ילבש על בשרו ו] שלא יהא דבר חוצץ בינו ובין בשרו אימא במצוה דראש נמי לא ליחייבו קמ"ל דלא מעכבי אהדדי [נ]כדתנן [ס]תפלה של יד אינה מעכבת של ראש ושל ראש אינה מעכבת של יד [ע]ומאי שנא דיד דכתיב ילבש על בשרו ז] ראש נמי כתיב [5]ושמת המצנפת על ראשו תנא [פ]שערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין [צ]הכל חייבין בתקיעת שופר כהנים לוים וישראלים פשיטא כהנים איצטריכא ליה סד"א הואיל וכתיב [6]יום תרועה יהיה לכם מאן דליתיה אלא בתקיעה דחד יומא חייב והני כהנים הואיל ואיתנהו בתקיעה כוליה שתא דכתיב [7]ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם אימא לא ליחייבו מי דמי התם חצוצרות הכא שופר איצטריך ח] סלקא דעתך אמינא הואיל ותנן [ק]שוה [ר]היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות דאיתיה במצות יובל איתיה במצות ראש השנה דליתיה במצות יובל ליתיה במצות ר"ה ט] והני כהני הואיל וליתנהו במצות דיובל דתנן [ש]כהנים ולוים מוכרין לעולם וגואלין

לאתויי עבדים. שאם יש לו עבד כנעני מהול למכור ורוצה העבד שלא ימכרנו אלא בא"י כופין את רבו להעלותו: מנוה היפה. דח"ל: לנוה הרעה. דא"י ואין אשתו יכולה לעכב עליו וכן מא"י לירושלים: [ג][פשיטא]. עד השתא דריש הכל לאתויי מאי ומהשתא דריש הנך דתני כהנים לוים וישראלים וקא בעי פשיטא אי הנך לא ליחייבו מאן ליחייב: ובני עבודה נינהו. ואין יכולין לדור איש ואשתו בסוכה שאין נזקקין לנשותיהן דרמיא עלייהו עבודת הרגל אימא לא ניחייבו: קמ"ל. דאע"ג דלא אפשר להו כעין תדורו כי (א) היכי דאפשר להו מיחייבי ובעידן עבודה פטירי שלא בעידן עבודה מיחייבי: כיון דאישתרי להו כלאים. בעידן עבודה דאבנט של כלאים היה דכתיב (שמות לט) ואת האבנט שש משזר ומדשש כיתנא תכלת עמרא במסכת [ס]יומא (דף עב:): שלא יהא דבר חוצץ בין בגדי כהונה לבשרו. ותפילין על בשרו בעינן תחת בגדיו בקיבורת אצל הכתף כדאמר במנחות בהקומץ רבה (דף לו:) דתחת בגדיו בעינן דכתיב והיה לך לאות [ש] ולא לאחרים לאות: ציץ מונח על המצח ומצנפת על הראש ואינה מחזקת עד המצח אלא מקום התפילין נראה בגובה הראש מקום שמוחו של תינוק רופס: יום תרועה. משמע יום אחד בלבד: ולברכות. שהיו נמי אומרים ביום הכפורים של שנת היובל מלכיות זכרונות שופרות: מוכרין לעולם. אפי' בשנת היובל עצמה אם מכרו קרקע שלהם מכורה היא ואילו גבי ישראל תניא בגמ' בפ' בתרא (לקמן כט:) ובשנת היובל לא ימכור ואם מכר אינה מכורה והמעות חוזרין וגבי כהנים תנן מוכרין לעולם למכורה ויוצאה והמעות שלהן דהא ליכא למימר דלא הדרא ארעייהו ביובל דודאי הדרא דכתיב [ויקרא כה] ואשר יגאל מן הלוים ואמרינן בפ' בתרא (שם דף כט:) ממכרו יוצא בחנם: [פ]וגואלין לעולם. אם מכרו שדה גואלין אותה מיד וישראל אינו מותר לגאול פחות מב' שנים כדכתיב [ויקרא כה] במספר שני תבואות ימכר לך:

נהי

לאתויי עבדים. שאם יש לו עבד כנעני מהול למכור ורוצה העבד שלא ימכרנו אלא בא"י וכבתובות (דף קי:) פרש"י שיכול להעלותו [להעבד עברי בע"כ של עבד] ור"י פירש שהעבד יכול לכוף להעלותו או יפטרוהו: לאתויי עבד שברח מח"ל לארץ. ומריש לא שמעי' לי' למאן דתני עבדים ואפילו לפי' [ו]רש"י דבעבדים כנענים איירי דרולה למוכרו שאינו מוליאו מרשותו א"נ דהואיל וברח ניקנסיה לעבד ולא נפטר א"נ ס"ד דרישא כגון שהרב הולך מדיר בארץ ישראל בלאו הכי: מנוה היפה. דח"ל לנוה הרעה דא"י ואין אשתו יכולה לעכב עליו וכן מא"י לירושלים. ל"ה. י] דאע"ג דתנא רישא הכל מעלין תנא סיפא אין הכל מוציאין הכי מפרש התם בכתובות (גם זה שם) וליכא למימר לאתויי עבדים דליכא חילוק בין שאר ארץ ישראל לירושלים גבי עבדים: הכל חייבין בסוכה. עד השתא דריש הכל לאתויי מאי מהשתא דריש הנך דתנא כהנים לוים וישראלים וקנעי פשיטא ואי הנך לא מיחייבי מאן ליחייב: ובני עבודה נינהו. ואין יכולין לדור איש ואשתו בסוכה שאין נזקקין לנשותיהן דרמיא עלייהו עבודת הרגל אימא לא מחייבו ל"ה. דמטעם [ק] הולכי דרכים ליכא למיפטרינהו אלא בשדות אבל לא בלשכת בית יא] המקדש ושאר מקומות בהמ"ק וה"ה דמצי למינקט נמי לוים השומרים בכ"א מקומות במקדש כדאיתא פ"ק דתמיד (דף כו.) הכי אשכחנא לקמן גבי הכל חייבין בתקיעת שופר דמצי למימר כהנים ולוים אילטריכא ליה דהא מייתי ליה נמי דלוים גואלין לעולם ומוכרין לעולם ולא נקט אלא כהנים: קמשמע לן. יב][אע"ג] דלא אפשר להו כעין דירה כי [ר] היכי דאפשר להו מיחייבי ובעידן עבודה פטירי שלא בעידן עבודה מיחייבי: [ש] כהנים אישתרי להו כלאים בעידן עבודה. דאבנט של כלאים היה דכתיב ואת האבנט שש ומדשש כתנא תכלת כו': הני כהנים הואיל יג] (ובני עבודה כו' מאן דלא) אישתרו כלאים כו'. הקשה הרב ר"י מאורליינ"ש נשים לא לחייבו בכלאים הואיל וליתנהו בגדילים תעשה לך ויש לומר השוה הכתוב אשה לאיש והא דאמר פרק אלו עוברין (פסחים מג:) יד] הואיל ואינה בקום אכול מלה אינה בבל תאכל חמץ סמיך עלה אהא דילפי' ט"ו ט"ו מחג הסוכות דכתיב האזרח להוציא הנשים וא"ת ונימא כיון דליתנהו בלבישת שעטנז איתנהו בגדילים וי"ל דאדרבה הוקשה כל התורה לתפילין טו] וא"ת דהכי נמי לשם מלה טז] הוקשה ותירץ דליכא למימר הואיל ואיתרבו לאכילת חמץ איתרבו נמי לאכילת [ת]מצה: שלא יהא דבר חוצץ בין בגדי כהונה לבשרו. ותפלין על בשרו בעינן דכתיב (שמות יג) והיה לך לאות ולא לאחרים לאות: ציץ מונח על המצח ומצנפת על הראש ואינה מחזקת עד המצח אלא מקום התפלין נראין בגובה הראש מקום שמוחו של תינוק רופס ל"ה. וליכא למימר אמאי לא קאמר כדלעיל קמ"ל נהי דפטירי בעידן עבודה דפשיטא ליה דמיחייבין לעולם בתפלין של ראש ולא בעי ליה למימר דס"ד דליפטרו מתפילין של יד שלא בעידן עבודה דפשיטא ליה דמחייבין: של יד אינה מעכבת של ראש. ואע"ג דאמר בעלמא מנחות (דף לו.) ולטוטפות בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שנים היינו בשעה שמניח שניהם צריך להקדים של יד: יום תרועה יהיה לכם. משמע יום אחד בלבד: ולברכות. שהיו אומרים נמי ביום הכפורים של שנת היובל מלכיות זכרונות ושופרות: מוכרין לעולם. יז] ואפי' בשנת היובל עצמה אם מכרו קרקע שלהם מכורה היא יח] ויוצאה והמעות שלהן דהא ליכא למימר דלא הדרא ארעייהו ביובל דכתיב (ויקרא כה) ואשר יגאל מן הלוים ואמר בפ' בתרא (לקמן דף כט:) דממכרו יוצא חנם ל"ה. ולא נראה דהא מפרש שמואל טעמא לקמן בפרק בתרא (גם זה שם) משום דמכורה ככר יוצאה אינה מכורה אינו דין שלא תמכר והאי טעמא שייך גבי כהן כמו גבי ישראל ועוד יש להקשות אליבא דרב נמי דאמר מכרה יוצאת מאי איכא בין ישראל לכהנים יט] [לענין יובל] [א]וכן [ב](המקדיש) גואלה לעולם ויש קצת ליישב הגירסא דבבתי ערי חומה דישראל אינו גואלה אלא בתוך שנה תמימה ולוים וכהנים גואלים לעולם וס"ד שבתי ערי חומה שלהם נוהגין כבתי החצרים וליפקו ביובל ומוכרין דנקט אגב גואלין ורש"י פי' הכא וזה לשונו וגואלין לעולם אם מכרו כ] שדה גואלין אותו מיד וישראל אינו גואל בפחות משתי שנים דכתיב במספר שני תבואות ונראה השנה פרק ראוהו בית דין (דף כט.) כא] וזהו לשונו בשם (רבי יהודה בר יצחק) [רבינו יצחק] [ד]הלוי מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושתיהם משניות הן במסכת ערכין ובין מקדישין ובין מוכרין תרוייהו משניות יתירות ניהו אלא איידי דתנא התם גבי ישראל אין מקדישין לפני היובל פחות משתי שנים ולא גואלין אחר היובל פחות משנה תנא נמי גבי כהנים מקדישין וגואלין כב] [ה]לעולם והכי מוקי לה במסכת ערכין

ומהו

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה ט:
ל ב מיי' שם הל' י:
לא ג מיי' פ"ו מהל' סוכה הלכה ד טוש"ע א"ח סימן תרמ סעיף ח:
לב ד מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' יב ופ"י מהל' כלאים הל' לב:
לג ה מיי' פ"י מהלכות כלי המקדש הלכה ו:
לד ו מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה ד טוש"ע א"ח סימן כו סעיף א:
לה ז מיי' פ"י מהלכות כלי המקדש הל' ג:
ח [מיי' פ"ב מהל' שופר הל' א]:
לו ט מיי' פ"י מהלכות שמיטה ויובל הלכה י יא:
י [מיי' פ"ד מהל' ערכין הל' א]:

◆

מוסף רש"י

לאתויי עבדים. היה לו עבד עברי ילך אחריו העבד על כרחו (כתובות קי:). הכל מעלין לירושלים. את כל בני ביתו אדם כופה לעלות ולישב עמו בירושלים (שם). הכל חייבין בסוכה. לאתויי קטן שאינו צריך לאמו (חולין ב:). הולכי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום. דכתיב בסוכות תשבו, כעין ישיבת ביתו, כשם שכל השנה אינו נמנע מלכת בדרך בסחורה, כך כל ימות החג שאינו יום טוב לא הזהירו הכתוב למנוע (סוכה כו.). הכל חייבין בציצית. לאתויי קטן היודע להתעטף (חולין ב:). הואיל ואשתרי כלאים לגבייהו. אבנט, דכתיב ביה שש ותכלת (מנחות מג.). שערו. של כהן גדול, היה נראה בין ציץ. שעל מצחו, למצנפת. שבגובה ראשו (זבחים יט.). למדנו שהמצנפת למעלה בגובה הראש ואינה עמוקה ליכנס בה כל הראש עד המצח, וה"ק תלמטה (שמות כח לז). ששם מניח תפילין. הלכך ליכא חלילה (זבחים יט.). שוה היובל לראש השנה לתקיעה. בשופרות ואע"ג דתקיעתו ביובל לא לתפלה ולא לזכרון אלא לסימן שילוח עבדים והשמטת חזרת שדות, אפילו הכי כדר"ה בעי למעבדיה, דגמרינן לה בגז"ש שביעי שביעי, ולברכות. דבעי למימר תשע ברכות ביום הכפורים של יובל (ר"ה כו:).

◆

שיטה מקובצת

א] לאתויי עבדים. בפ"ב דכתובות פרש"י שאם קנה עבד בחו"ל ובא לגור בארץ ישראל דרשאי להעלות עבדו עמו ולא נהירא שאפי' ממדינה למדינה בחו"ל או בארץ יכול הוא להוליך עבדו עמו ומפר"י דאם העבדים רוצים יכולים לומר לרבם או תעלה עמנו לארץ או תשחרר אותנו והא דאמר בסמוך לאתויי ברח מחו"ל דאין מוציאין [אתא לאשמועינן] מהו דתימא הואיל וברח נקנסיה וכאן פרש"י לאתויי עבדים שאם יש לו עבד כנעני מהול כו'. תוס': ב] לאתויי מאי לאתויי עבד: ג] לאתויי מאי לאתויי מנוה: ד] תשבו כעין תדורו (תיבות שבעת ימים נמחק): מה דירה. ס"א בין ביום ובין בלילה אף סוכה בין ביום ובין בלילה והני כהנים הואיל וליתנהו ביום דטרידי בעבודה אימא לא ליחייבו קמ"ל נהי כו': ה] פשיטא אי הני לא מחייבי מאן מחייבי כהנים: ו] שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין בשרו (אות ו' נמחק): משמע שהכהנים חייבין בתפילין בעידן עבודה וקשה דאמרי' בפ"ב דזבחים (דף יט ע"א) כהנים בעבודתן ולוים בדוכנם פטורין מתפילין ואומר הר"ם דהתם כשמבטלין מעשות עבודה פטורין מטעם דכל העוסק במצוה פטור מן המצוה אבל כשיש שהות להניח קודם עבודה חייבין להניחם ושידו עליהן בשעת עבודה. תוס': ז] בשרו שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין בשרו דראש נמי: ח] סד"א הואיל ותנן [כו']. גליון להאי טעמא הוי מצי למימר נמי לוים איצטריך ליה אלא משום דלטעמא קמא לא מצי למימר לוים לוים לא נקטיה נמי הכא. הרא"ש ז"ל: ט] עיין בהשמטות בסוף המס': י] דאגב דתני רישא ותיבות דאע"ג נמחק: יא] בית המוקד ושאר. תיבת המקדש ל"ש: יב] קמ"ל אע"ג דלא: יג] הואיל ואשתרו כלאים והשאר נמחק: יד] עוברין והני נשי הואיל ואינם בקום אכול מצה איכא בבל תאכל חמץ נמי ליתנהו סמיך עלה: טו] לתפילין. גליון והיקש עדיף מסמוכין אבל בפרק אלו עוברין היקשא נמי הוא דכתיב בחד קרא תיבות וא"ת ל"ש: טז] לשם מצה ס"א א) מצריך היקשא יתירא למימר כו': יז] לעולם פ"ה ואפילו: יח] היא גליון. ואילו גבי ישראל תניא בפ"ב ובשנת היובל לא יתבור כו' וגבי כהנים תנן מוכרין דמכורה ויוצאה והמעות שלהן דהא ליכא למימר וכו' ולא נראה תיבות ויוצאה נמחק מתיבת המעות עד תיבת ולא (נראה) ל"ש וכתוב אחר תיבת ישראל ומוקף בחצאי לבנה: יט] לכהנים ליובל וכן תיבות לעניין ל"ש: כ] מכורה. גליון וקשה דהיכי דין זה אינו תלוי ביובל בכלל: כא] [illegible] רבותי גורסין [illegible] בשם ר' יהודה בר יצחק הלוי נמחק: כב] וגואלין ואיידי דתנא מקדישין וגואלין בהדי הדדי תנא נמי גבי גואלין דמכירה מוכרין לעולם:

א) נ"ל פ"א דה"נ לשם כהנא מצריך היקשא יתירה.

מסורת הש"ס

א) כתובות קי: ע"ש, ב) [חולין ב:], ג) סוכה כח:, ד) ס"א בין ביום בין בלילה אף סוכה בין ביום בין בלילה, ה) שם ס., ו) מנחות מג. [חולין ב:], ז) [עי' תוס' מנחות מג. תוך ד"ה מ: תכלת ותוס' חולין קי: ד"ה טלית], ח) מנחות לח., ט) [זבחים יט.], י) שם, כ) [ר"ה כט. ע"ש כל הענין], ל) ר"ה כו:, מ) לקמן לג:, נ) נ"א מה"ד הכל חייבין בסוכה, ס) [צ"ל יבמות ד:], ע) [דברים ו], פ) [שייך לעמ' הכלא], צ) גירסת נ"ק לפירוש ר"י, ק) [ומטעם נ"ק], ר) [נ"ק מ"ו], ש) [הס"ד ומה"ד מאן דלא אישתרי כלאים כו' הקשה. נ"ק], ת) [מלה הס"ד אח"כ מה"ד והני כהנים הואיל ואישתרי להו כלאים כו' וכנ"ל נ"ק], א) [עי' תוספות יבמות ד. ד"ה דכתיב ותוס' פסחים מג: ד"ה קרא ותוס' שבועות כ: ד"ה כלן], ב) עי' נ"ק גירסא אחרת כזה, ג) נ"א קשה מה גואלים, ד) ה"נ כהנים לוים מקדישין לעולם וגואלין לעולם ושאר דברי גורסים מוכרין כו' כנ"ל, ה) ואיידי דתני גואלין ומקדישין גבי הדדי תנאן נמי גבי גואלין דמכירה מוכרין לעולם כו' כנ"ל.

◆

תורה אור השלם

1. בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת: ויקרא כג מב
2. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו: דברים כב יא
3. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: דברים ו ח
4. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
5. וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ וְנָתַתָּ אֶת נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל הַמִּצְנָפֶת: שמות כט ו
6. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: במדבר כט א
7. וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: במדבר י י

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קמ"ל וכו' כעין תדורו היכי כצ"ל ותיבת כי נמחק:

◆

רבינו גרשום

לאתויי מנוה היפה לנוה הרע דאע"ג דאית ליה בחוצה לארץ נוה יפה ובא"י נוה רע: עבד שברח מחו"ל לארץ אין רבו יכול להוציאו משם: הכל מעלין לירושלים אע"ג דירושלים נוה הרע כדאמרינן במסכת כתובות מנין לישיבת כרכים שהיא קשה שנא' ויברכו הקהל את כל העם המתנדבים וגו': והשתא בעי א) אותו כי היכי דאמר הכל מעריכין כהנים ולוים וישראלים הם הכי לכל הני הכל דתנינן ושרי בעי אותו כי הכל חייבין בסוכה כהנים לוים וישראלים פשיטא אי הני לא מחייבי מאן מחייב: אף סוכה בין ביום ובין בלילה והני כהנים הואיל ואי אפשר להו למיתב בה ביממא דטרידי בעבודה בלילה ליפטרו קמ"ל: אף סוכה איש ואשתו. וכהנים בעו למיהוי פרושים משום דבעו למעבד עבודה ברגל: [והני כהנים הואיל] ואישתרי כלאים לגבייהו דכתיב ואת האבנט שש משזר תכלת וארגמן ומדשש כיתנא תכלת עמרא: ולבש הכהן מדו בד. ואמרינן [מדו] כמדתו שצריכין ליגע עד קשרי אצבעותיו וכתיב והיה על בשרו שלא יהיה דבר חוצץ בינו לבין בשרו: שערו היה נראה בין ציץ למצנפת. אלמא הוי מקום פנוי [לבין] ממצנפת להניח שם תפלין: והני כהנים הואיל וליתנהו במצוה דיובל כדתנן בפרק בתרא דמסכתין הכהנים והלוים מוכרין לעולם אפילו בשנת היובל עצמה

א) נראה דצ"ל והשתא בעי כל היכא דתני כהנים לוים וישראל לאתויי מאי כי היכי וכו' הכי נמי לכל הני סתמים וכו' לקמן וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones